

Міністерство освіти і науки України

Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

Запорізький національний університет

Міжрегіональна академія управління персоналом

Одеський інститут міжрегіональної академії
управління персоналом

Національна академія національної гвардії України

Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ

Національний авіаційний університет

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

Бердянський державний педагогічний університет

НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ІННОВАЦІЇ В ГАЛУЗІ СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК

Збірник матеріалів

I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції

(24 листопада 2021 р.)

Мелітополь, 2021

УДК: 001.895 : 303.01

Т 13

Наукові дослідження та інновації в галузі суспільно-гуманітарних наук : збірник матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Мелітополь, 24 листопада 2021 р.)/ ТДАТУ: ред. кол. Ломейко О. П., Єременко О. А., Михайлов В. В [та ін.]. Частина 2. Мелітополь : ТДАТУ, 2021. 558 с.

У збірнику представлені матеріали учасників I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції: «Наукові дослідження та інновації в галузі суспільно-гуманітарних наук», яка відбулася 24 листопада 2021 року. У збірнику висвітлені результати наукових досліджень здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників, дослідників та практиків закладів вищої освіти.

Матеріали видані в авторській редакції. Відповідальність за зміст наданих матеріалів, точність наведених даних та відповідність принципам академічної доброчесності несуть автори.

Редакційна колегія: *Ломейко О. П.*, к. т. н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи, виконуючий обов'язки ректора Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного; *Єременко О. А.*, д. с.-г. н., професор, проректор з наукової роботи Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного; *Тараненко Г. Г.*, к. пед. н., доцент, голова метод. комісії ННІ ЗУП, доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук; *Михайлов В. В.*, к. і. н., зав. кафедри суспільно-гуманітарних наук; *Адамович А. Є.*, к. філол. н., доцент, доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук; *Поправко О. В.*, к. ф. н., доцент, доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук.

Адреси для листування:

72310, Україна, Запорізька обл., м. Мелітополь, пр. Б. Хмельницького, 18

E-mail: konferenssgn@ukr.net

Сайт конференції: <http://www.tsatu.edu.ua/shn/mizhnarodna-konferencija/>

© Автори тез, включені до збірника, 2021

© Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, 2021

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 4. ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

<i>Антонова К. С.</i> MOTIVATIONAL FACTOR IN LEARNING A FOREIGN LANGUAGE	21
<i>Artemenko D.</i> FEAR OF THE FOREIGN LANGUAGES: REASONS AND SOLUTIONS	23
<i>Bidniak S.</i> THE CURSE OF NATIVE SPEAKERISM»	26
<i>Бортун К. О.</i> ПРОХАННЯ ЯК РІЗНОВИД ПОМ'ЯКШЕННЯ ІМПЕРАТИВНОСТІ В ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОМУ МОВЛЕННІ	27
<i>Бублієнко Я. А.</i> СПЕЦИФІКА ЧАСОПРОСТОРОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ДРАМАТИЧНОГО ТВОРУ І. КОЧЕРГИ «МАРКО В ПЕКЛІ»	29
<i>Bublik S.</i> THE INFLUENCE OF MENTAL AND LANGUAGE STRUCTURES ON THE FORMATION OF NATIONAL CONSCIOUSNESS	32
<i>Веретюк Т.</i> ОБРАЗ ПРИРОДИ В ТЕКСТАХ ІВАНА МАСЛОВА	34
<i>Винник Д. А.</i> РОЛЬ ТА ВПЛИВ «MASSMEDIA» У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	37
<i>Гіль В. Р., Сало Є. Р.</i> LEGAL LINGUISTICS IN UKRAINE AND IN THE WORLD	39
<i>Горлова К.</i> ОСОБЛИВОСТІ МОВНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОГО МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ	41
<i>Гуменюк М. В.</i> АНГЛІЦИЗМИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ: ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР ПРОБЛЕМИ	44

<i>Гусенко К. В.</i> АЗБУКА ДИТЯЧОГО СТРАХУ: ПОМІЖ ЕРОСОМ І ТАНАТОСОМ. ПОВОРОТ НЕЗНАНОГО ПИСЬМЕННИКА	46
<i>Дроздов М. Є.</i> FEATURES OF THE USE OF ZOOMORPHIC METAPHORS IN AMERICAN RAP DISCOURSE	50
<i>Дуднік К. О.</i> ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ЗАПЕРЕЧЕННЯ В ПІСЕННИХ ТЕКСТАХ	53
<i>Дюкар К. В.</i> PSYCHOLINGUISTIC THEORIES IN WORD-MAKING PROCESSES	56
<i>Єсіна С. С.</i> МОВА ЯК ІНТЕГРАЦІЙНИЙ ЧИННИК У СУСПІЛЬСТВІ	60
<i>Жук О. С.</i> КЛІШЕ В АНГЛІЙСЬКИХ ГАЗЕТНИХ ЗАГОЛОВКАХ	62
<i>Захарченко А. А.</i> МОВНІ ПРОЦЕСИ В СУСПІЛЬСТВІ	64
<i>Зінов'єв А. І.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СЛІВ ІНШОМОВНОГО ПОХОДЖЕННЯ В МАРКЕТИНГОВІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ	65
<i>Іщенко К.</i> СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ НА ПОЗНАЧЕННЯ РИС ХАРАКТЕРУ ЛЮДИНИ	68
<i>Клеван І. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УМОВАХ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	71
<i>Коваленко А. С.</i> ПОЕТИКА ТВОРУ Ю. ВИННИЧУКА «ТАНГО СМЕРТІ»	73
<i>Кравченко О. Л.</i> ХАРАКТЕРОЛОГІЧНА ФУНКЦІЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ У РОМАНІ В. РУТКІВСЬКОГО «ДЖУРИ КОЗАКА ШВАЙКИ»	76
<i>Красюк З. Ю.</i> LINGUODIDACTIC PROBLEMS AND TRANSLATION	79

<i>Кузьменко А. О.</i> АХРОМАТИЧНА КОЛЬОРОВА ГАМА В РОМАНІ ВАСИЛЯ ШКЛЯРА «ЗАЛИШЕНЕЦЬ. ЧОРНИЙ ВОРОН»	82
<i>Маєвська В.</i> ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ В ПРОЦЕСІ МОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	85
<i>Максимець О. М.</i> ДЕВЕРБАТИВИ НА ПОЗНАЧЕННЯ ВИРОБНИЧИХ ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ У НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ	87
<i>Мальчев Б.</i> ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО В ДНІ СТАРОЖИТНОСТІ ТА СЬОГОДЕННЯ	89
<i>Мануїлова К. Г.</i> ЕКРАНІЗАЦІЯ ТВОРІВ І. ФРАНКА У ІНТЕРМЕДІАЛЬНОМУ АСПЕКТІ (на прикладі повісті «Захар Беркут»)	91
<i>Мишау А.</i> DISTANCE FOREIGN LANGUAGE LEARNING AS A CHALLENGE FOR UKRAINIAN EDUCATION SYSTEM OF THE 21 ST CENTURY	94
<i>Новікова А. Г.</i> ВПЛИВ АНГЛІЦИЗМІВ НА СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ СЛЕНГ	97
<i>Оголь А. О.</i> ПСИХОЛІНГВІСТИКА ЯК ОСОБЛИВИЙ ЧИННИК У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	101
<i>Порохня Д. О.</i> МОВА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ ДУХОВНОСТІ	103
<i>Приходько В. С.</i> ІДЕЇ ФЕМІНІЗМУ В СУЧАСНІЙ ЛІТЕРАТУРІ	103
<i>Проценко А. М.</i> ПОЛОЖЕННЯ ДІАЛЕКТУ КОКНІ В СУЧАСНОМУ АНГЛІЙСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО РОЗВИТКУ	105
<i>Пустовіт В. Ю.</i> ФОЛЬКЛОРНІ ДОМІНАНТИ В ІСТОРИЧНІЙ ПРОЗІ ХІХ СТ.	108

Оксана Максимець

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
(м. Мелітополь)

ДЕВЕРБАТИВИ НА ПОЗНАЧЕННЯ ВИРОБНИЧИХ ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ У НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Значну частину лексики в українській мові становлять деривати із загальним словотвірним значенням опредметненої дії. Інтерес до вивчення віддієслівних іменників у слов'янському мовознавстві спостерігається ще з початку ХХ ст. Іменники із загальним словотвірним значенням опредметненої дії утворюють систему словотвірних типів із певними частковими словотвірними значеннями. Девербативні іменники, об'єднані спільним значенням «опредметнена дія/стан», є репрезентантами різних родів дії: тривалої, розгорнутої в часі, результативної, мультиплікативної, одноактної, ітеративної. Категорію опредметненої дії, процесу, стану формують іменники на позначення інтелектуальної, комунікативної діяльності людини; процесів, пов'язаних зі сферою її трудової та професійної діяльності; волевиявлення; морально-етичних понять і відносин; стану, почуттів; переміщення, пересування; виробничих та технологічних процесів; звукових процесів; психічних та фізіологічних процесів; дій суб'єктів живої й неживої природи; обрядів, звичаїв, традицій; дій, що належать до різних галузевих сфер [3, с. 5].

Метою нашої роботи є проаналізувати девербативи на позначення виробничих та технологічних процесів та простежити їх динаміку та сферу функціонування.

Одним із складників системи іменників на позначення виробничих та технологічних процесів є девербативи утворені за допомогою суфікса **-нн(я)**. З середини ХІХ ст. пам'ятки української мови фіксують поодинокі утворення, що є назвами виробничих та технологічних процесів, наприклад: *буркування* (Писк 15), *шрубуння* (Тимч 36). На початку ХХ ст. у зв'язку з бурхливим розвитком науки та техніки починають інтенсивно утворюватися віддієслівні іменники на **-нн(я)**, які поповнили українську науково-технічну термінологію: *бронзування* (УміСп 64), *витоплювання* (149), *гартування* (135), *заварювання* (244), *клепання* (352), *лицювання* (408), *обтесування* (555), *обтилювання* (574), *стругання* (995), *фактурування* (1077), *випалювання* (Гр I 125), *заварювання* (II 12), *ковання* (260), *опікання* (III 57), *провірчування* (460) та ін. Чимало новотворів реєструють лексикографічні праці другої половини ХХ ст., наприклад: *зенкерування* (СУМ III 560), *інкрустування* (IV 31), *калювання* (79), *клінкерування* (185), *компостування* (252), *монтування* (798), *фальцювання* (X 556), *фокусування* (612) та ін. Близько 2000 лексем відповідного типу, включаючи новотвори, фіксує «Російсько-український словник наукової термінології» 1998 року: *вакуумування* (НТ 66),

гальванізування (119), індексування (222), індукування (223), озонування (416) тощо. Віддієслівні іменники на **-нн(я)** досить широко вживані в сучасній українській мові. Дослідники зауважують, що приблизно половина віддієслівних іменників на **-нн(я)**, **-енн(я)**, **-аці(я)** – це терміни з різних галузей науки і техніки [1, с. 109]. Утворення, що є назвами виробничих та технологічних процесів, використовуються головним чином у науковотехнічній літературі, зрідка – у мові художніх творів.

Початок фіксації найменувань виробничих та технологічних процесів із суфіксом **-к(а)** у новій українській мові поклали такі пам'ятки української мови кінця XIX – початку XX століття як «Малорусско-німецький словарь» Желехівського: *виплавка* (Ж 82), *спайка* (889) та «Русско-украинский словарь» М. Уманця і А. Спілки: *очистка* (УміСп 617), *переробка* (645). У зв'язку з активним розвитком наукового та виробничо-професійного стилів української мови кількість цих іменників протягом першої половини XX ст. стрімко зростає: *відклевка* (К I 233), *кантовка* (II 307), *обдувка* (III 13), *пришабровка* (IV 429), *проточка* (522), *розточка* (V 197), *футеровка* (VI 301), *шліхтовка* (507) тощо. Ця тенденція зберігається й у другій половині XX ст. Чимало новотворів маємо в таких лексикографічних працях як «Словник української мови» в 11-ти та «Російсько-український словник наукової термінології», наприклад: *видувка* (СУМ I 393), *виплавка* (453), *заточка* (III 357), *обточка* (V 592), *окировка* (663), *оконтуровка* (674), *поліровка* (VII 78), *розробка* (795), *проковка* (VIII 204), *розточка* (829), *жировка* (НТ 182), *клеровка* (253), *підбутовка* (499), *трельовка* (776) та ін. Зазначені іменники використовуються переважно в науковому, публіцистичному стилях.

Досить широко представлені в лексикографічних працях XX ст. утворення, що є назвами виробничих та технологічних процесів, які продукуються за допомогою суфікса **-аці(а)**, наприклад: *гальванізація* (К I 314), *карбонізація* (II 312), *машинізація* (496), *металізація* (505), *скарифікація* (V 328), *тонізація* (СУМ X 187), *автоматизація* (НТ 20), *азотизація* (24), *амальгація* (29), *аморфізація* (30), *ахроматизація* (42), *вулканізація* (100), *герметизація* (126), *ізоляція* (217), *пагінація* (450), *формалізація* (818) та ін. Головна сфера використання окреслених іменників – термінологія і наукове мовлення.

Розглядаючи іменники на **-аці(а)**, слід пам'ятати, що ми маємо справу з певним шаром лексики – з науково-технічними та суспільно-науковими термінами. Вживають цю лексику в текстах, стиль яких потребує максимальної контекстної точності.

Отже, з середини XIX ст. у зв'язку з бурхливим розвитком науки і техніки активно творяться іменники, що є назвами виробничих і технологічних процесів. Такі похідні продукуються за допомогою суфіксів **-нн(я)**, **-к(а)**, **-аці(а)**. Значна частина девербативів із суфіксом **-к(а)** була прямим запозиченням з російської мови. Такі утворення вживалися паралельно з питомими похідними на **-нн(я)**, а інколи навіть витісняли їх з ужитку. Наслідком постійної конкуренції цих формантів є існування значної кількості словотвірних дублетів (*заточування* –

заточка, поліровання – поліровка). Проте останнім часом спостерігається відновлення властивих для української мови словотвірних типів. На сучасному етапі розвитку української мови спостерігається тенденція до заміни у використанні іменників із суфіксом **-к(а)** девербативами на **-нн(я)** в тих випадках, коли існує більш зручне, загальноприйняте слово. Це зумовлено насамперед специфічними функціональними вимогами: узгодженістю зі світовою практикою, гармонійним входженням у систему, точністю, відповідністю позначуваному поняттю, повнотою [2, с. 35]. Паралельно з цими похідними починаючи з другої половини ХХ ст. в українській мові утворюються віддієслівні деривати, що є назвами виробничих і технологічних процесів, за допомогою запозиченого суфікса **-аці(а)**. Зазначений формант функціонально адекватний питомому суфіксу **-нн(я)**, про що свідчить наявність варіантних рядів однокорених іменників із цими суфіксами (*автоматизація – автоматизування, герметизація – герметизування*). Девербативи зі згаданими формантами близькі за семантикою, однак у віддієслівних утвореннях на **-нн(я)** переважає відтінок тривалості дії, а суфікс **-аці(а)** може надавати похідним відтінку результативності, наприклад: *електризування – процес електризації, електризація – надання тілу електричного заряду*. Саме тому потрібно зауважити, що в деяких випадках іменники на **-аці(а)** безпосередньо не позначають дію і не мають категорії виду. Тоді як іменники на **-нн(я)**, що безпосередньо є віддієслівними утвореннями, мають форму недоконаного виду. Саме тому, іменники на **-аці(а)** не завжди можна вживати в тому самому контексті, що іменники на **-нн(я)**.

Список використаних джерел

1. Бурячок А. А. Про склад реєстру і критерії добору реєстрових слів до Словника української мови (на матеріалі 1-го тому). *Лексикографія та лексикологія*. К., 1966. С. 106–113.
2. Кияк Т. Р. Прагматичні аспекти стандартизації української термінології. *Мовознавство*. 1993. №1. С. 35–38.
3. Максимець О. М. Формування словотвірної структури іменників зі значенням опрідметненої дії в новій українській мові (к. XVII – п. XXI ст.ст.): автореферат дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 ; Запоріж. нац. ун-т. Запоріжжя, 2008. 20 с

Богдан Мальчев

студент II курсу спеціальності

«Публічне управління та адміністрування»

Науковий керівник: Шлєіна Л.І,

доктор філософії з педагогічних наук, старший викладач

Таврійський державний агротехнологічний університет

мені Дмитра Моторного

(м. Мелітополь)

ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО В ДНІ СТАРОЖИТНОСТІ ТА СЬОГОДЕННЯ

Мистецтво публічних виступів – це складна, аж ніяк не проста наука. Ще в Стародавній Греції, хороші оратори були в пошані й шановані в грецьких полісах.

Наукове видання

**НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ІННОВАЦІЇ В ГАЛУЗІ
СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК**

Збірник матеріалів

I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції

(24 листопада 2021 р.)

Адреси для листування:

72310, Україна, Запорізька обл., м. Мелітополь, пр. Б. Хмельницького, 18

E-mail: konferenssgn@ukr.net

Сайт конференції: <http://www.tsatu.edu.ua/shn/mizhnarodna-konferencija/>

© Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного, 2021